

Overdosis dopen (of: Eén doop of: Eenvoudig één doop)

In Peru en terug in Nederland heb ik geleerd om vooral het oprechte verlangen te horen dat vaak achter het verzoek zit om nu écht bewust als volwassene de doop te willen ondergaan. Het verlangen naar het ontvangen van en de vervulling met de Heilige Geest. Het graag meer zeker willen weten of je een kind van God bent. Bevestigd willen worden of je wel op de goede weg bent. Of je de goede keuze hebt gemaakt. Of je écht kunt spreken van een vóór en ná de bekering. Kortom: Het snakken naar meer authentieke beleving van het geloof. Men voelt vaak intuïtief aan dat dit met de doop te maken heeft en dat is juist.

Maar als je niet oppast kom je zelfs na lange gesprekken over het goed bijbels recht van de kinderdoop en de noodzaak van overdoop als pas échte doop of bevestiging van de kinderdoop er niet uit. Het maakt namelijk nogal uit hóe je de Bijbel leest. En of je enigszins wilt erkennen hoe snel theologie en psychologie tot een verwarde kluwen wordt. De puzzle over 'de leer van het dopen en de handoplegging' (Hebr.6:2) komt niet af. Het is met nadenken en discussiëren over de doop als met dope: het werkt verslavend en op den duur geestdodend. Daarom moet je op tijd van ophouden weten.

Maar voor de diepere beleving van de betekenis van de doop is het wel van belang dat het gesprek over de doop telkens opnieuw aangezwengeld wordt. Vandaar dat ik graag meedenk met Hette Abma (W&D 26 oktober 2007) en Wim Verboom (W&D 23 november 2007).

Bij dat in gesprek gaan over de doop moeten we ter harte nemen dat in Hebreeën 6:1 staat dat we niet in discussies over 'de eerste beginselen van de leer over Christus' moeten blijven steken. Het gaat om samen groeien naar volwassenheid in het geloof. Zeg maar: Micha 6:8. Of: God liefhebben boven alles en de naaste als jezelf. Bij de éne doop (..één doop... Efeziërs 4:5) gaat het om de eenvoud, want God zelf is één en uniek.

Ik ben gaandeweg steeds meer tot de overtuiging gekomen dat het vanwege de eenvoud Gods, de ene Redder en Heer en de eenheid en katholiciteit van de Kerk van groot belang is dat de verschillende christelijke kerken goede afspraken maken over het erkennen van elkaars wettig bediende doop. Er is maar één doop. Geen twee- of veelvoud van dopen. Geen overdosis dopen. Geen opnieuw-doop die een voorgaande doop bevestigt. Daar krijg je alleen maar tweespalt en verwarring van. Het doel van Hebr.6:1 of Ef.4:13 raakt uit het vizier. De ene Naam wordt besmeurd. Daarom ben ik blij dat er enige toenadering is in het begrijpen van elkaars doopvisie tussen protestanten en baptisten.

Het gaat mij om het gezamenlijk herkennen van het diepe verlangen naar beleving van de doop en het meer en meer vervuld worden met de Geest. En dan moeten we elkaars gelijk wat laconieker toegeven en samen zoeken naar rituelen, die de behoefte aan markering en bevestiging kunnen sturen en stimuleren. Ik denk dan vooral aan het meer gewicht hechten aan en cachet geven aan de openbare belijdenis van het geloof.

In traditionele gemeenten kwamen vragen en twijfels aangaande dat diepe verlangen vroeger vooral ter sprake rondom al of niet deelname aan het avondmaal. Helaas had dit te maken met onderwaardering van de doop: 'Als kind gedoopt zijn zegt nog niets; het eigenlijke (geloof en bekering) moet daarna nog gebeuren.' Nu komen die vragen rond geloof en ervaring vooral aan de orde op de belijdeniscatechese. Die zou ik daarom niet graag willen missen.

Dan wijs ik op die onderwaardering van de kinderdoop en het niet of te weinig preken in doopdiensten over teksten die bij volwassendoop volop aan het woord komen (zoals bv Romeinen 6:4 en Titus 3:5). Is het vreemd dat de vraag naar herdoop daarom telkens opnieuw opduikt? Ging de te grote nadruk op het verbond niet ten koste van de aandacht voor het centrale van de christelijk doop, namelijk het sterven van de oude mens en het opstaan van de nieuwe mens met Christus? Ik erken ruiterlijk dat de symboliek van de onderdompeling sprekender is. Ik leg uit waarom ik bij een doopdienst veel water gebruik ook al krijg ik commentaar dat ik sop of de baby laat schrikken. Bij dopen hoort immers je dood schrikken en tot leven gewekt worden? Onze bediening van de doop aan zuigelingen is vaak te soft geworden. Ik vertel over de doop van kinderen in een wak van het ijs van de Wolga. Ik onderwijs duidelijk dat het bij kinderdoop en volwassendoop om één en dezelfde doop gaat die op verschillende leeftijden wordt bediend. Dat doop met water en doop met de Geest niet van elkaar te scheiden zijn. Dat dopen en geloven bij elkaar horen. Dat het ook bij de doop van volwassenen belangrijk blijft om te betuigen dat God met zijn genade aan al onze keuzes en beleving vooraf gaat.

Ik zeg uiteindelijk steeds duidelijker (er moet immers leiding gegeven worden door ambtsdragers!) : Wie zich laat overdopen drijft meningsverschillen op de spits en is – ondanks alle goede bedoelingen- een geestdrijver en scheurmaker. De kerk mag 'nee verkopen' wat betreft de behoefte aan herdoop of échte doop juist ten gunste van het luider laten klinken van het 'ja' van Gods beloften en daden in Christus en van het 'ja' tegen het gezamenlijk verlangen naar dieper en rijper geloofsbeleving. *Tegelijk* moeten we elkaar helpen om de betekenis van de doop bewust(er) te beleven. Anders hebben we niet het recht om streng te zijn. Ik denk aan deze rituelen:

* Het belijdenis doen op Pasen of liefst op Pinksteren meer cachet geven.

Bevestiging met handoplegging in 'het ambt aller gelovigen'. Gelegenheid geven van een getuigenis. Het uiten van het persoonlijk geloof, ingebed in de traditie der kerk, bevorderen. Steeds vaker komt het voor dat na belijdenis iemand van de groep voor het eerst gedoopt wordt. De knielbank staat naast de doopvont.

* Bij elke avondmaalsviering benadrukken dat het dan o.a. gaat om bevestiging van je doop. Een opnieuw belijdenis doen. Schuld belijden ook. Biechten. Niet in de zonde blijven liggen, maar opstaan en in een nieuw godzalig leven wandelen. Ik zou graag de vele aandacht voor de doop zien verschuiven naar meer aandacht voor het avondmaal. Alle begin is moeilijk, maar volhouden is nog moeilijker!

* Ook al kunnen verdedigers van de kinderdoop eigenlijk geen goede argumenten hebben tegen kindercommunie, toch heeft het nu voordelen (praktisch-theologisch; ontwikkelings-psychologisch en gevoelsmatig bekeken) om veel gewicht te blijven

geven aan de belijdeniscatechese en het doen van belijdenis als voorwaarde om aan het avondmaal deel te nemen.

* Bij doopdiensten altijd een goed verzorgde liturgie drukken waar alles instaat. De gemeenteleden zijn de doopgetuigen, aan wie ook een vraag wordt gesteld. Hun antwoord kan als een doopvernieuwing beleefd worden.

* De ouders een doopkaars geven en stimuleren die elk jaar op de doopdatum van hun kind aan te steken. Het nadenken over de ruimte die het kind in de kerk heeft , blijft van wezenlijk belang voor het gemeente zijn.

* Een gezamenlijke doopgedachtenis kan plaatsvinden in de paasnacht. In de paaswake kan gevraagd worden hoe ieder zijn of haar doop beleeft.

* In de prediking vaak het verband leggen tussen het gedoopt zijn en de vervulling met de Heilige Geest. Niet als iets zweverigs maar betrokken op de dagelijkse praktijk van het christen zijn.

Leo Smelt is predikant te Bodegraven